

VERKSAMHETSPLAN 2023

Innehållsförteckning

Vattenvårdsförbundets syfte och nytta	4
Verksamhet 2023	5
Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna	6
Årsstämma och övriga förbundsmöten.....	6
Mälarseminariet	6
Mälarinarium	6
Våra nätverk	6
Medlemsnätverk baserat på uppgift/roll i vattenarbetet.....	6
Ämnesspecifika nätverk.....	7
Medlemsvärning	7
Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren och utveckla den	8
Pågående miljöövervakning enligt fastställt program.....	8
Forskningssamarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och MVVF	8
Övrig miljöövervakning enligt program.....	9
Kampanjprovtagningar.....	9
Undersökningar av miljögifter i vatten	9
Utveckling av miljöövervakningsprogrammet	9
Utformning av program för övervakning av miljögifter i Mälaren	9
Utveckling av miljöövervakningen i samarbete med SLU.....	10
Nätverk för samordning och utveckling av miljöövervakningen	10
Samordning av mätningar och resultat inom avrinningsområdet	10
Nya metoder för miljöövervakning	11
Gemensamma delprogrammet för nationell miljöövervakning i Stora sjöarna	11
CyanoAlert, fjärranalys för övervakning av algbloomning	12
Redovisa miljöövervakning till nytta för medlemmarnas verksamhet.....	13
2023 års miljöövervakning	13
Resultat från 2023 års inventering av glaciala relikter.....	13
CyanoAlert, algövervakning inklusive app	13
Resultatpresentation till medlemmarna.....	14
Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster.....	15
Samordna planering, finansiering och genomförande av åtgärder samt stötta med sakkunskap	15
Övergödning	15
Konnektivitet.....	16
Miljögifter.....	16
Invasiva arter	16
Stöd till kommunerna	17

Workshopserie om klimat och vatten.....	19
Tillsyn.....	19
Stöd till vattenorganisationer i Mälarens avrinningsområde	20
Hålla utbildningar och seminarier	20
Kommunicera mera och sprida resultat och erfarenheter vidare	22
Webbinarier i aktuella frågor	22
Sprida resultat från LIFE IP Rich Waters.....	22
Presentationsmaterial om Mälaren och miljön.....	22
Kunskapsbank med goda exempel.....	22
Dagvatten	22
Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot re-	
levanta sektorsmyndigheter	24
Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för	
Mälaren tillsammans	25
Riskanalys av Mälaren	25
Kommunicera Mälarens värde och nytta	26
Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren	27
Hemsidan.....	27
Sociala medier; Facebook och LinkedIn.....	27
Nyhetsbrev.....	28
Pressmeddelanden	28
Rapportserie och tillgängliggörande av gamla rapporter	28
Kalendarium 2023	29
Budget 2023	30

Vattenvårdsförbundets syfte och nytta

Mälarens vattenvårdsförbund är en allmännyttig ideell förening. Dess syfte är att bidra till underlag för samhällsplanering och annan verksamhet av betydelse för vattenförhållandena i Mälaren för att öka möjligheterna att följa upp miljömål och initiera miljöförbättrande åtgärder.

Genom samverkan främjar förbundet vattenvårdande insatser i Mälaren och dess avrinningsområde. I större delen av Mälaren är **övergödningen** fortfarande ett problem. **Miljögifter**, både kända och okända utgör också ett ständigt hot för Mälarens vattenkvalitet och allt levande i sjön. Många fiskar (och andra vattenlevande djur) är beroende att kunna vandra upp och ner i tillrinnande vattendrag, bland annat för sin fortplantning, vilket inte alltid går på grund av **vandringshinder** på många platser i avrinningsområdet. Ett annat hot på frammarsch är **invasiva arter**, främst nu sjögull i västra Mälaren.

Mälaren står nu inför flera stora utmaningar: en **stark befolkningstillväxt** och en planerat **ökad livsmedelsproduktion i närområdet** samt påverkan från **pågående klimatförändring**. Allt detta innebär ökat tryck på Mälaren, dess **biologiska mångfald** och vattenkvalitet, som är en strategiskt viktig fråga i regionen. Inte minst som Mälaren idag är **dricksvattentäkt** för 2,3 miljoner invånare och där behovet av dricksvattenuttag antagligen kommer att fördubblas inom en inte alltför avlägsen framtid. För dricksvattenproduktionen spelar även frågor som **ökad brunifiering** och **grumling**, samt risk för **smittspridning** roll.

Mälarens vattenvårdsförbund vill med sitt arbete bidra till att bevara och förbättra Mälarens vattenkvalitet och spelar en viktig roll för lyfta frågorna om Mälarens tillstånd och samordna och driva på arbetet med åtgärder där det behövs.

Mälarens vattenvårdsförbund arbetar för att bevara och förbättra Mälarens vattenkvalitet.

Verksamhet 2023

I enlighet med vattenvårdsförbundets stadgar antagna 2017 ska förbundets verksamhet omfatta att

- Bedriva miljöövervakning och ta fram underlag om tillstånd i vattenmiljön
- Redovisa miljöövervakningen till nytta för medlemmarnas verksamhet
- Bedriva arbete för samråd, information och resursutnyttjande
- Samverka med andra vattenorganisationer för att samordna utrednings- och åtgärdsfrågor
- Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren

Med utgångspunkt i stadgarna har vi arbetat fram en vision för Mälarens vattenvårdsförbunds verksamhet 2022–2027 som antogs 2021 och som sammanfattas i sex nedanstående punkter:

- Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna
- Fortsätta att bedriva miljöövervakning i Mälaren samt utveckla den
- Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster till 2027
- Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter
- Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans
- Kommuniera Mälarens värde och nytta för att medvetandegöra oss alla

Utifrån dessa syften har följande verksamhetsplan tagits fram för 2023 som beskriver vilka uppgifter Mälarens vattenvårdsförbund (MVVF) kommer att arbeta med under året. För den löpande verksamhet som pågår årligen, se dokumentet Organisation & arbetssätt 2022-2024.

Vara en mötesplats för samverkan och ömsesidigt utbyte och lärande mellan medlemmarna

Årsstämma och övriga förbundsmöten

Den 12 maj genomförs årsstämma dit samtliga medlemmar i Mälarens vattenvårdsförbund inbjuds att delta.

För beskrivning av övriga förbundsmöten under året som styrelsemöten, arbetsgruppsmöten m.m., se ”Organisation och arbetssätt 2022-2024”.

Mälarseminariet

I november kommer Mälarens vattenvårdsförbund i samarbete med SLU att arrangera Mälarseminariet 2023 om pågående forskning och resultat från Mälaren. Från och med 2022 är Mälarseminariet uppdelat på två dagar, en med fokus på miljöövervakning och en dag med fokus på vatten-vårdsåtgärder.

Mälarinarium

Fyra gånger om året inbjuds medlemmarna i Mälarens vattenvårdsförbund att delta i webinarium som SLU håller via skype, för uppdatering av pågående forskning och andra projekt på SLU som anknyter till Mälaren. För inbjudan till webinarium, mejla Mälarens vattenvårdsförbunds kansli, eller se kalendariet på vår hemsida www.malaren.org.

Våra nätverk

Våra medlemmar har stor kompetens i sina organisationer. MVVF driver nätverk för olika områden där medlemmarnas kompetens tas tillvara och samordnas för att arbeta gemensamt med aktuella frågor för bättre kvalitet och kostnadseffektivitet. De ämnesspecifika nätverken är behovs-styrda och kan upphöra då en fråga är löst.

Medlemsnätverk baserat på uppgift/roll i vattenarbetet

- Nätverk för vattenpolitiker
- Nätverk för tjänstemän på kommuner/vattensamordnare
- Nätverk för vattenproducenter kring Mälaren
- Nätverk för åtgärdssamordnare

Ämnesspecifika nätverk

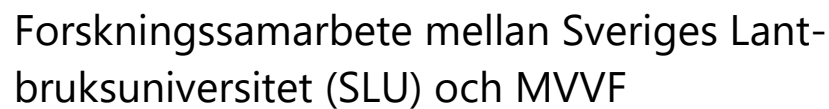
- Nätverk för frågor kring konnektivitet
- Nätverk för kartläggning och åtgärder mot PFAS/PFOS
- Nätverk för minskad spridning av giftiga båtbottnfärger (TBT)
- Nätverk för projektutveckling
- Nätverk för bekämpning av sjögull

Medlemsvärvning

Det finns flera organisationer, företag och föreningar runt Mälaren som förbundet gärna skulle se som medlemmar. Vi fortsätter att söka kontakt med olika organisationer som kan vara aktuella för att bli medlemmar i förbundet och visar nyttan med ett medlemskap i MVVF. En viktig grupp är övriga kommuner i avrinningsområdet samt de kommuner som får dricksvatten från Mälaren, men inte ligger i Mälarens avrinningsområde.

Förbundet fortsätter att söka efter och skapa kontakt med fler medlemmar.

UTVÄRDERING AV FORSKNINGSSAMARBETET

Avtalet med SLU gäller fram till och med 30 april 2025, alltså för miljöövervakning till och med 2024 med tillhörande rapport. Avtalet kan förlängas med en sexårsperiod, eller sägas upp 31 oktober 2024. Under 2023 kommer vi därför att göra en utvärdering av forsknings- och utvecklings-samarbetet med SLU för miljöövervakningen i Mälaren, som underlag för beslut om fortsättningen.

Övrig miljöövervakning enligt program

Sker enligt fastställd plan och omfattar inventering av makrofyter (5-6 lokaler /år) och glaciala relikter (3 lokaler varje år), sjöfågel vartannat år (jämnna årtal) och inventering av fiskbeståndet som sker via SLU Aqua.

Kampanjprovtagningar

Undersökningar av miljögifter i vatten

Under 2023 planerar vi för en större screening av miljögifter i ytvatten och fisk med utgångspunkt från rapporten om miljögiftsövervakningen från Naturhistoriska riksmuseet. Kartläggning av miljögifter ingår under åren 2017–2023 som ett delprojekt i LIFE IP Rich Waters, C18. Vi har i dagsläget endast delvis finansiering för screeningen, och en del av arbetet 2023 innebär att lösa återstående finansiering. Total kostnad för screeningen i ytvatten ca 1,5 miljoner kr och fisk 0,5 miljoner kr. En sådan screening bör, enligt vattenförvaltningen, ske var tredje vattenförvaltningscykel, dvs vart 18:e år.

Utveckling av miljöövervakningsprogrammet

Utformning av program för övervakning av miljögifter i Mälaren

Vi saknar ett program för övervakning av miljögifter i Mälaren. Under 2022 påbörjades ett arbete tillsammans med representanter från några intresserade medlemmar inom förbundet, främst kommuner, länsstyrelser och vattenverk, för att ta fram ett förslag till program. I detta ingår att bestämma vilka ämnen som behöver övervakas i våra 32 olika vattenförkomster, samt hur de eventuellt kan grupperas och hur vi kan samverka inom förbundet kring övervakningen av miljögifter. Upplägget utgår från den översyn av miljögiftsövervakningen i de stora sjöarna som Naturhistoriska riksmuseet gjorde under 2020-2021. Arbetet med att ta fram upplägg för övervakningsprogram för miljögifter fortsätter under 2023. För att slutgiltigt kunna bestämma upplägget av programmet,

behöver vi genomföra ovan nämnda screening av miljögifter i ytvattnet och fisk i Mälaren.

Utveckling av miljöövervakningen i samarbete med SLU

Förutom den ordinarie provtagningen, arbetar vi tillsammans med SLU för att utveckla miljöövervakningen. De frågor som vi kommer att arbeta med tillsammans under 2023 är:

- Fortsatt dokumentation kring uppkomsten av provtagningsprogrammet i Mälaren, varför det utformades som det gjordes.
- Utveckla metoder och arbetssätt för uppföljning av vattenvårdsåtgärder med fokus på åtgärder för minskad övergödning.
- Undersöka möjligheten till uppföljning av strukturskadekalkningen runt Mälaren, och dess påverkan på Mälarens vattenkvalitet.
- Utökat samarbete och bättre resultatredovisning för fiskövervakningen i Mälaren.
- Samarbete med examensarbetare.
- Samarbete kring uppföljning av sjögullsbekämpningen.
- Samverkan kring miljöövervakning i tillrinnande vattendrag till Mälaren

Nätverk för samordning och utveckling av miljöövervakningen

Under 2022 har vi startat upp ett mindre nätverk för samordningen av övervakning av miljögiftsmätningar. Vi planerar att utvidga detta under 2023 till att omfatta alla medlemmar. På sikt är tanken att nätverket, förutom övervakning av miljögifter, även kommer att handla om samordning och utveckling av miljöövervakningen inom hela Mälarens avrinningsområde, både allmänt kring recipientkontroll, uppföljning av åtgärder och förbättrad spridning av resultaten från övervakningen.

Samordning av mätningar och resultat inom avrinningsområdet

I samband med översynen av avtalet med SLU kommer vi att titta närmare på möjligheterna till samordning av både mätningar och resultatredovisning för tillrinnande vattendrag till Mälaren samt utlopp, så att de kan kopplas ihop med nuvarande Mälärövervakningen och dess resultatredovisning. Vi kommer även att se över möjligheten att infoga

resultaten från den fiskövervakning i Mälaren som utförs av SLU Aqua, så att den kommer in i vår resultatredovisning.

Nya metoder för miljöövervakning

Gemensamma delprogrammet för nationell miljöövervakning i Stora sjöarna

Mälärövervakningen är en del i den nationella miljöövervakningen i sötvatten och ingår i delprogrammet ”Stora sjöarna” tillsammans med Vänern och Vättern. Vi arbetar fortsatt tillsammans med Vänern och Vättern för att utveckla miljöövervakningen i de stora sjöarna.

Tillsammans med Väterns vattenvårdsförbund och Vätternvårdsförbundet utvecklar vi miljöövervakningen.

UTVECKLING AV INDIKATORER FÖR STATUSKLASSNING AV YT-VATTEN MED HJÄLP AV FJÄRRANALYS

Under 2022-2023 genomför vi i samverkan med Vänern och Vättern tillsammans med Brockman-Geomatics, SLU och Rymdstyrelsen ett projekt för utveckling av fjärranalys (satelliter) för statusklassning av övergödning samt även uppföljning av fiskbestånden.

EFFEKTBASERADE VATTENANALYSER

Under 2021 gjordes en undersökning av läkemedelsrester i fisk. I resultaten visade sig fiskarna i Mälaren innehålla halter av hormoner, som inte fanns i fiskarna i Vänern eller Vättern. För att söka vidare kring halterna av hormoner, planerar vi för att genomföra en effektbaserad analys av

ytvattnet i samarbete med Vänerns och Vätterns vattenvårdsförbund och företaget BioCell Analytica. Effektbaserad analysmetod rekommenderas just för uppföljning av förekomst av östrogena ämnen i vattnet. Med den effektbaserade analysen kan man även utvärdera vattnets kvalitet utifrån olika typer av toxicitet, utan att behöva analysera enskilda ämnen. Denna analyskampanj kommer att genomföras förutsatt att vi beviljas medel från Havs- och vattenmyndigheten för utvecklingsprojekt 2023. Detta är en ny metod för övervakning, som kan ge svar på viktiga frågor, utan att behöva känna till vilka substanser som finns i vattnet.

CyanoAlert, fjärranalys för övervakning av algblomning

Vi har sedan 2019 provat tjänsten CyanoAlert för daglig uppdatering av risk för algblomning på olika platser i Mälaren, som allmänheten kan ta del av via en gratis app. I tjänsten ingår också en årlig sammanställning av data från vattenförekomsterna som en del av miljöövervakningen. Vi fortsätter att delta i utvecklingen av tjänsten och följer hur resultatet från vårt utvecklingsprojekt kring indikatorer för statusklassning kan sammanfogas med CyanoAlert, för en förhoppningsvis mer rättvisande statusklassning av övergödning. Det finns också en möjlighet att CyanoAlert kan användas för uppföljning av åtgärder på en lite större skala.

Redovisa miljöövervakning till nytta för medlemmarnas verksamhet

2023 års miljöövervakning

MVVF kommer tillsammans med SLU att redovisa resultaten från den miljöövervakning som genomförs i Mälaren under 2022. Detta kommer att ske vid årsstämman, vid Mälarseminariet samt även i form av en rapport och information via förbundets hemsida.

Resultat från 2023 års inventering av glaciala relikter

Rapporten beräknas bli klar i december 2023, och läggs då ut på hemsidan.

CyanoAlert, algövervakning inklusive app

Inom projektet CyanoAlert kan data från fjärranalys med information om algblomning i Mälaren hämtas hem dagligen från satellit, via app för både android och iPhone. Appen är gratis att ladda ner och tillgänglig för alla, så länge vi använder tjänsten.

Genom CyanoAlert kan även allmänheten bevaka algblomningen vid sin badvik.

Resultatpresentation till medlemmarna

Under 2023 kommer vi att fortsätta att arbeta med att hitta en bättre modell för att förmedla resultaten av mätningarna till kommunerna och övriga medlemmar som behöver känna till dem, både när det gäller sätt att komma ut och presentera resultaten hos medlemmarna, och den data som finns att hämta på webben. Detta sker i samband med att vi vidareutvecklar hemsidan under 2023.

Stötta medlemmarna att nå målet god status i alla vattenförekomster

Samordna planering, finansiering och genomförande av åtgärder samt stötta med sakkunskap

Övergödning

ÅTGÄRDSSAMORDNARE ÖVERGÖDNING SAGÅN/MÄLAREN

Åtgärdssamordnaren för Sagån/Mälaren inom LEVA (Lokalt Engagemang för Vatten, HaV:s pilotområden för åtgärder mot övergödning) kommer fortsätta sitt arbete då vi har bidrag från LOVA 2022-2024. Projektplan finns att ta del av, kontakta då vattenvårdsförbundets kansli.

Lugnets kvarn i Svartån, Sala, öppnades för fri passage för fisk hösten 2022 vare vår åtgärdssamordning.

Under 2023 fortsätter vi att stödja utvecklingen av åtgärdssamordnare för övriga tillrinnande vattendrag till Mälaren, hjälper till att söka projekt-pengar för åtgärdssamordnare i de vattendrag som saknar samt fortsätter att bygga upp vårt nätverk för åtgärdssamordnare runt Mälaren, där fler har tillkommit under 2022.

Havs- och vattenmyndigheten fortsätter att stödja åtgärdssamordnarna inom LEVA, och nu är samtliga åtgärdssamordnare mot övergödning välkomna att ta del av det nationella stödet till LEVA-samordnarna.

Konnektivitet

KARTLÄGGNING AV VANDRINGSHINDER INOM MÄLARENS AV-RINNINGSOMRÅDE/NÖVD

Vi tar del av den kartläggning av vandringshinder som utförs inom LIFE IP Rich Waters, action C15. Utifrån kartläggningen arbetar vi vidare inom nätverket för frågor som gäller konnektivitet, för att planera för kommande projekt/åtgärder för fria vandringsvägar för fisk runt Mälaren.

Miljögifter

TBT I MÄLAREN (C18)

Arbetet inom C18 (miljögiftsundersökningar) inom LIFE IP Rich Waters har lett till att gruppen identifierat ett behov av att undersöka åtgärder för minskning av TBT. Under 2023 planeras en gemensam informationskampanj tillsammans med kommunerna för att minska TBT i Mälaren. Nätverket och kampanjen sker i samverkan mellan delprojekten C18 och C20 med Stockholms stad inom LIFE IP Rich Waters.

KARTLÄGGNING OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA PFAS (C18)

Under 2022 startade vi upp ett nätverk för gemensamt arbete med PFAS runt Mälaren. Vi planerar under 2023 för fortsatta provtagningar och kartläggningar i samarbete med länsstyrelserna och kommunerna runt Mälaren, och erfarenhetsutbyte gällande källspårning och olika typer av åtgärder för att minska tillförseln av PFAS till våra vatten.

Invasiva arter

BEKÄMPNING AV SJÖGULL I MÄLAREN

Under 2023-2024 har vi beviljats medel via LOVA för att fortsätta bekämpningen av sjögull i Mälaren. Bekämpningen sker i samarbete mellan berörda länsstyrelser och kommuner. 2022 sökte vi bidrag från EU:s miljöfond LIFE, med en total projektbudget om ca 30 miljoner för att på fyra år eliminera sjögull från Mälaren. Vi fick besked i mars 2023 om att ansökan inte beviljades, men med återkoppling på vad som behöver förbättras i ansökan. Vi planerar att söka om igen, men avvaktar den kommande nationella listan för invasiva arter i Sverige, där sjögull förväntas

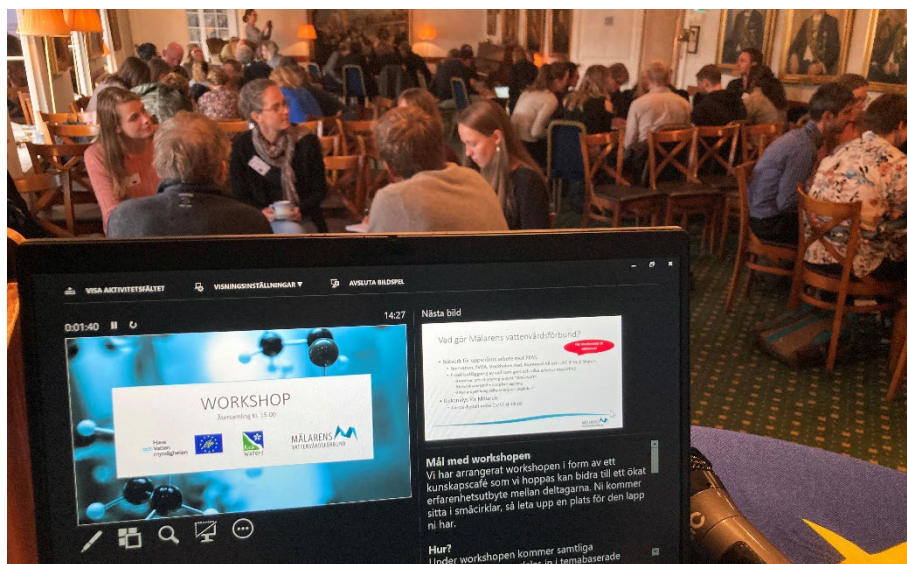
komma med. Om regeringen beslutar att sjögull ska listas som invasiv art i Sverige enligt EU-förordningen om invasiva arter, kan vi söka LIFE-medel med en annan ingång vilket bör förenkla ansökan. En rimlig tidsplan blir då att vi kan skicka in en ny ansökan hösten 2024. Under tiden fortsätter vi att bekämpa i ungefär samma nivå som de senaste åren med hjälp av LOVA-medel.

Stöd till kommunerna

PROJEKTUTVECKLING MED FOKUS PÅ KOMMUNER (C4)

I projektbeskrivningen för Rich Waters ingår att i C4 bygga upp en funktion för att söka finansiering till åtgärdsprojekt. Funktionen ska hjälpa till att bygga upp kommunernas egen kompetens kring att utveckla projekt och söka pengar till dessa (med slutmålet att fler åtgärder ska bli genomförda). Även andra organisationer än kommuner är välkomna att delta, även om kommunerna står i fokus.

Under 2023 fortsätter vi arbetet med att genomföra utbildningar om utlysningar med fokus på LOVA och LONA. Vi har spelat in flera tidigare utbildningstillfällen och dessa ska vi lyfta på hemsidan. Tillsammans med LIFE IP Rich Waters har vi under 2022 startat upp ett nätverk för projektutveckling och under 2023 kommer vi att fortsätta med regelbundna träffar. På hemsidan finns ett årshjul med externa finansieringsprogram och de deadlines som finns för respektive program. Årshjulet uppdateras efter årsskiftet.

Det nya nätverket för projektutveckling kommer ha regelbundna träffar under 2023.

VATTENPLAN KOLBÄCKSÅN – HALLSTAHAMMAR

Hösten 2020 väcktes idén att starta upp ett arbete med vattenplanering som omfattar hela Kolbäcksån, som har problem både med övergödning, miljögifter och konnektivitet/vandringshinder. Under 2022 har en

grupp formats med representanter från kommunerna, LIFE IP Rich Waters och MVVF. Vi har samordnat arbetet och genomfört kartläggning. Utifrån detta planerar vi nu att stötta kommunerna under 2023 med en ansökan om medel för en åtgärdssamordnare, samt fortsatt stöd kring planering av åtgärder och arbete att bygga upp en gemensam vattenplanering längs hela ån.

STÖD FÖR VATTENPLANERING I KOMMUNERNA

Nya åtgärd 1 i åtgärdsprogrammet innebär att kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Åtgärden bör också innehålla en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens avrinningsområden.

Under 2023 kommer förbundet tillsammans med LIFE IP Rich Waters att planera för gemensamt projekt att för att samla kommunerna för att informera om och tillsammans påbörja genomförandet av Åtgärd 1. Fokus kommer att ligga på de kommuner som ännu inte har en vattenplan eller förvaltningsövergripande vattenplanering och vill ha stöd att ta fram en sådan. Utgångspunkten är materialet som finns i ”Handbok för strategisk kommunal vattenplanering” som är framtagen i LIFE IP Rich Waters.

FÖRSLAG TILL PROJEKTIDÉER ATT UTVECKLA FÖR STÖRRE ANSÖKNINGAR

Under de senaste åren har förbundet genom kurser kring projektutveckling samt arbete i nätverk hittat flera områden som vi behöver kartlägga för att kunna söka större projektfinansiering. Områden som detta berör är: Fria vandringsvägar i Mälarens tillrinningsområde, uppströmsarbete för att minska PFAS, åtgärder för att minska övergödning samt vattenplanering.

Vi vill utveckla större, mer omfattande projekt med sikte på EU:s LIFE-program, men som även kan rikta sig mot annan finansiering för genomförande. Vi kan söka flera projekt med olika inriktning, eller försöka få ihop till ett större projekt som inkluderar flera aspekter.

Som ett första steg i att utveckla större projekt kommer vi under våren 2023 att upphandla kartläggningar av dessa områden. Det finns återstående medel inom projektutveckling (C4) att använda till detta. Områdena är:

- PFAS
- Vattenplanering
- Konnektivitet
- Åtgärder övergödning

Workshopserie om klimat och vatten

Det finns många beröringspunkter mellan klimatanpassningsåtgärder och vattenvårdsåtgärder.

Under 2023 kommer vi att erbjuda kommunerna inom förbundet att delta i en förvaltningsövergripande workshopserie om klimat och vatten. Kommunerna får under 10 månader vägledning i bland annat processledning och i att hitta och använda framtida klimatscenarios och annat relevant beslutsunderlag. Vi kommer att utgå från SMHI:s förslag på upplägg för arbete med klimatanpassning i kommuner och ta hjälp av deras lathund för klimatanpassning.

Under 2023 startar vi en ny workshopserie med fokus på klimat och vatten.

Tillsyn

Den 26 april 2022 genomfördes i samarbete med LIFE IP Rich Waters ett större seminarium med fokus på tillsyn. Seminariet var välbesökt med 90 deltagare som lyfte behovet av att kedjan från vägledande myndigheter till kommuner måste hänga ihop bättre, att de har behov av kompetenshöjande aktiviteter med goda exempel samt att det finns behov av ett nätverk för tjänstemän som arbetar med tillsyn.

I samarbete med Vattenmyndigheten för Norra Östersjön kommer vi under 2023 att lägga upp ett förslag för hur vi kan arbeta tillsammans för att stärka arbetet med tillsyn som utgår från miljökvalitetsnormerna för vatten samt tillsyn över vattenskyddsområden, allt enligt vattenförvaltningens åtgärdsprogram.

Stöd till vattenorganisationer i Mälarens avrinningsområde

Vattenvårdsförbundet har som målsättning att ingå i samtliga övriga vattenvårdsförbund och vattenråd i Mälarens avrinningsområde. Under 2023 planerar vi att fortsätta utveckla samarbete med övriga vattenvårdsförbund och vattenråd för tillrinnande vattendrag till Mälaren, genom åtgärdssamordningen i vårt pilotområde för LEVA och skapandet av ett nätverk för samtliga åtgärdssamordnare runt Mälaren. Vi stödjer vattenorganisationerna både med hjälp att söka finansiering och praktiska råd kring åtgärder, såväl som att vi erbjuder plats på vår hemsida och hjälp med ekonomiadministration från MVVF.

**Lokalt engagemang
för vatten**

Via åtgärdssamordningen inom LEVA utvecklas samarbetet med andra vattenorganisationer.

Sagån (LEVA) och projektutveckling: Under 2023 kommer Sagån vara fortsatt fokus för projektutveckling. Förbundet är med i ett MISTRA-projekt om miljökommunikation (SLU) för åtgärdssamordnarna inom LEVA i Mälardalen. Även Nyköpingsåarna och Enköpings kommun deltar i MISTRA-projektet.

Det kommer även ske projektutveckling inom området konnektivitet i samverkan med temaledaren inom LIFE IP och klimatanpassning.

Hålla utbildningar och seminarier

INFORMATION TILL POLITIKER OM NYA ÅTGÄRDSPROGRAMMET

Under slutet av 2022 uppdaterades utbildningen "Kommunernas roll i vattenförvaltningen" i samarbete med Vattenmyndigheten för att anpassas till det nya åtgärdsprogrammet. Under våren 2023, i mars, kommer vi att göra en större satsning att hålla utbildningen riktad till politiker. Vi kommer att samarbeta med Rich Waters som kommer att redovisa resultat från projektet. Målet är att särskilt kunna fånga upp de politiker som är nya på sina uppdrag i samband med den nya mandatperiod som påbörjas vid årsskiftet.

Under 2023 satsar vi på utbildningen Kommunernas roll i vattenförvaltningen för politiker.

UTBILDNING FÖR KOMMUNTJÄNSTEMÄN

Vi planerar att utveckla och hålla en ”grundutbildning” för nyanställda vattenstrateger och motsvarande på kommunerna. Denna grundutbildning är tänkt att återkomma varje år, för att hjälpa de som kommit nya i sin roll både med sakkunskap, men också för att de ska komma i kontakt med våra nätverk. Kurserna vi redan har om LOVA/LONA ska läggas in i den här utbildningen.

I anslutning till grundutbildningen planerar vi att ha en dag då vi samlar alla tjänstemän för vidareutbildning och nätverkande. Utbildningsdagarna ska äga rum i slutet av augusti.

FÄLTBESÖK

Vi ordnar en dag i september 2023 med fältbesök till intressanta åtgärder som riktar sig främst till vattenpolitiker och kommuntjänstemän, men öppet för alla medlemmar att delta.

Vi planerar en fältdag i september.

Kommunicera mera och sprida resultat och erfarenheter vidare

Webbinarier i aktuella frågor

Under året anordnas kortare webinarier i aktuella frågor. Dessa utannonseras på hemsidan, i sociala medier och i vårt nyhetsbrev. Vi håller cirka 6 st om året, 3 på våren samt 3 på hösten

Sprida resultat från LIFE IP Rich Waters

I våra nätverk sprider vi mycket kunskaper från Rich Waters. Vi förbereder oss också för att förvalta resultaten från LIFE IP Rich Waters, som avslutas 2024.

Presentationsmaterial om Mälaren och miljön

Vi ska under 2023 ta fram presentationer på olika ämnen som medlemmarna kan använda sig av när de vill informera andra. Teman kan vara övergödning, konnektivitet och miljögifter, samt korta presentationer av nya rapporter.

Kunskapsbank med goda exempel

Under 2023 fortsätter vi arbetet med att lägga upp information och länksamling kring goda exempel på åtgärder och hur man arbetar med att förbereda arbete med åtgärder. Kunskapsbanken kommer att uppdateras i samband med att den nya hemsidan lanseras.

Dagvatten

Under 2023 kommer vi att ta fram en redovisning av vårt arbete med dagvatten.

Sedan 2014 har vi inom ramen för Mälaren – en sjö för miljoner arbetat med information och kunskapsutbyte kring dagvatten, riktat till medlemskommunerna. Under 2023 kommer vi att sammanställa en redovisning av vad arbetet vi har gjort hittills och presentera detta på hemsidan tillsammans med länkar till andra som arbetar vidare med dagvattenfrågan.

Vara en gemensam röst för förbundets medlemmar gentemot relevanta sektorsmyndigheter

Under 2022 har vi inom nätverket för arbete kring PFAS, påbörjat en skrivelse om situationen med PFAS och de problem som det innebär framför allt för produktionen av dricksvatten, men även andra aspekter.

Vi planerar att färdigställa skrivelsen under början av 2023 och skicka vidare till högre instans.

Förbereda oss för att hantera kommande miljöutmaningar för Mälaren tillsammans

Risikanalys av Mälaren

Under visionsarbetet identifierade vi klimatförändringar, kommande exploateringar och ökad livsmedelsproduktion som kommande utmaningar för Mälaren.

Vattenvårdsförbundet har under 2020-2021 tagit fram en riskanalys för Mälaren som dricksvattentäkt och ekosystem. Resultaten har kommunicerats i december 2022 vid ett större digitalt informationsmöte.

I april 2023 arrangerar vi en workshop med brett deltagande från intressenter runt Mälaren för att förankra och eventuellt justera riskanalysen. I samband med detta undersöker vi också vilka värden och nyttor olika deltagare ser med Mälaren.

Under hösten 2023 går vi vidare och samlar oss kring vilka åtgärder som är prioriterat att arbeta gemensamt med. Det kan också handla om att se vilka behov som finns av att utreda mera.

Några exempel på områden som påverkar Mälaren och som kan utgöra risker på olika sätt.

Kommunicera Mälarens värde och nytta

Under 2023 kommer vi att påbörja arbetet med att lyfta värdet av Mälaren till medlemmar och allmänhet. Några aspekter av hur man kan se på nyttan av vatten och vattenmiljöer kommer från forskning om ekosystemtjänster och forskning kring hälsoaspekter av vattenmiljöer (Blue Health). Vi söker samarbete med universitet och högskolor som arbetar med detta för att få hjälp att ta fram relevant information och planerar för en konferens kring detta tema år 2024.

Vi vill ha en baslinje för att kunna mäta om vi får en ökad förståelse och kunskap kring Mälarens värde och nytta. Vi kommer att utreda möjligheter att genomföra en enkät om vilken kunskap människor har om Mälaren.

Kommunikation av Mälarens värde och nytta är en viktig del i förbundets verksamhet.

Tillhandahålla lättillgänglig information om Mälaren

Vattenvårdsförbundet ska verka för att sprida resultat både från den egna men även andras genomförda miljöövervakning samt resultat från genomförda åtgärder. Vi ska även sprida information om Mälarens nytta och värde.

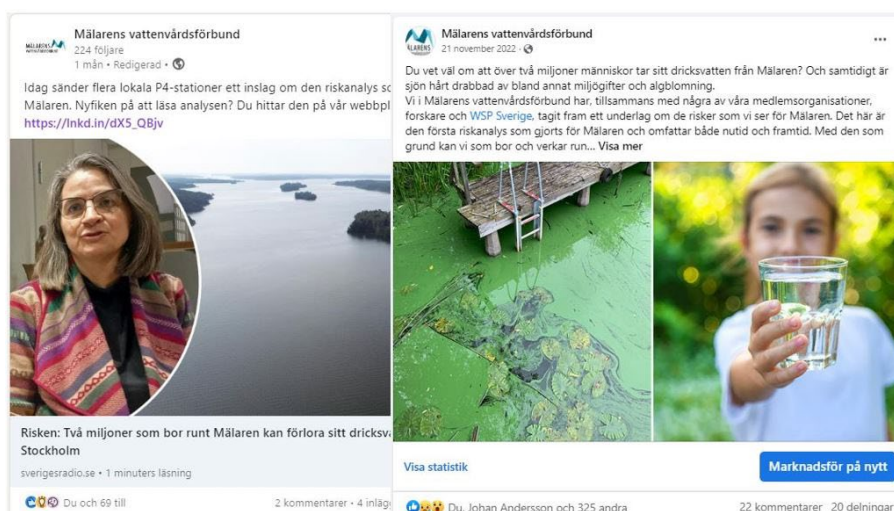
Hemsidan

MVVF gör resultat från miljöövervakning tillgängliga via förbundets hemsida. MVVF kommer dessutom att löpande lägga ut nyheter och information om vattenarbetet i Mälardalen på hemsidan. Vi samarbetar även med SLU kring deras webbsida "Fokus på Mälaren" med information om Mälärövervakningen och pågående verksamhet inom SLU som rör Mälaren. "Fokus på Mälaren" finns nu även på engelska och är sökbar internationellt. Vi har även undersidor för de vattenorganisationer, med tillrinnande vattendrag till Mälaren, som önskar få en hemsida hos oss. I vårt kalendarium lyfter vi även fram intressanta aktiviteter hos våra medlemmar.

Under 2022 har vi påbörjat en omarbetning av hemsidan för att spegla den nya organisationen och verksamheten enligt visionen 2022-2027, vi kommer att lansera den nya hemsidan under 2023.

Sociala medier; Facebook och LinkedIn

Under 2023 kommer vi fortsatt att lägga upp information om våra egna aktiviteter samt dela nyheter och aktiviteter från våra medlemmar och omvärlden, som rör vatten.

Mälarens vattenvårdsförbund jobbar aktivt med LinkedIn och Facebook.

Nyhetsbrev

Kommunerna har efterfrågat regelbunden information om nyheter inom vattenförvaltningen och det finns ett behov av kompetensutveckling. Målet är att skicka minst 2 nyhetsbrev under 2023.

Pressmeddelanden

MVVF kommer att aktivt arbeta med att skicka ut pressmeddelanden när nyheter, resultat och information behöver spridas.

Rapportserie och tillgängliggörande av gamla rapporter

Under 2022 påbörjades arbetet med att digitalisera äldre rapporter. Vi har startat upp en egen rapportserie för rapporter från Mälarens vatten- våårdsförbund och kommer under 2023 att arbeta med att retroaktivt numrera tidigare rapporter i serien.

Kalendarium 2023

Januari	Arbetsgruppsmöte
Februari	Mälarinarium Styrelsemöte
Mars	Utbildning för nya politiker
April	Styrelsemöte Workshop riskanalys
Maj	Årsstämma Mälarinarium
Augusti	Utbildning för nya tjänstemän
September	Mälarinarium Fältbesök för alla medlemmar Styrelsemöte
November	Mälarseminariet
December	Styrelsemöte

Budget 2023

Intäkter 2023

HaV, bidrag till nationell miljöövervakning	770 000
Medlemsavgifter*	2 958 150
Bidrag LOVA/HAV åtgärdssamordning	676 800
Summa intäkter direkt till MVVF	4 404 950
Bidrag LIFE IP Rich Waters, EU-bidrag via Lst Västmanland*	956 250
Summa bidrag och intäkter totalt	5 361 200
Utnyttjande av förutbetalda intäkter	1 190 060
Summa bidrag och intäkter 2023 samt förutbetalda intäkter	6 551 260

Kostnader 2023

Miljöövervakning	
Mälarövervakning bas (FOU-samarbete SLU)	1 078 260
Makrofytter	150 000
Glacialreliktsinventering	50 000
Sensorövervakning Sagån	32 000
Fjärranalys alger (CyanoAlert)	100 000
Fiskövervakning	67 000
Miljöövervakning, personalkostnad	166 000
Summa miljöövervakning	1 643 260
LIFE IP Rich Waters	
Personalkostnader projektutveckling via Lst U, C4**	815 150
Personalkostnader medfinansiering MVVF, C4	143 850
Konsultkostnader, C4	1 250 000
Personalkostnader miljögifter via Lst U, C18**	141 100
Personalkostnader medfinansiering MVVF, C18	24 900
Konsultkostnader, C18	190 000
Summa LIFE IP Rich Waters	2 565 000
Vattenvårdsprojekt	
Åtgärdssamordning Sagån/Mälaren, LOVA, konsultkostnader	75 000
Åtgärdssamordning Sagån/Mälaren, LOVA, personalkostnad 100%	728 500
Åtgärdssamordning Sagån/Mälaren, LOVA, resekostnader	20 000
Summa Sagån/Mälaren åtgärdssamordning	823 500
Specialistkunskap, samordning nätverk och projektutveckling	
Personalkostnader	462 500
Konsultkostnader	100 000
Summa specialistkunskap, samordning nätverk och projektutveckling	562 500
Information	
Information, konsultkostnader	100 000
Information, personalkostnad	202 500
Summa information	302 500
Administration och ledning	
Förbundsmöten	75 000
Administration, ekonomi o ledning	559 500
Diverse, oförutsett	20 000
Summa administration och ledning	654 500
Summa kostnader totalt	6 551 260
Därav direkta kostnader till MVVF	5 595 010

- * EU-bidraget för lönekostnaderna inom LIFE IP Rich Waters för MVVF flyttades 2020 till Länsstyrelsen i Västmanlands län, på grund av att kansliets personal är anställd av Länsstyrelsen och EU inte tillåter internfakturerings mellan två parter i projektet. Detta bidrag är det beräknade EU-bidrag som används till lönekostnader för MVVF personal, och som inte syns i vår bokföring eftersom det hanteras helt och hållet av Länsstyrelsen Västmanland. Bidraget 2023 från EU till våra personalkostnader är budgeterat till 956 250 kr.

- ** De personalkostnader som enligt budgeten kommer att synas i vår bokföring är 143 850 kr (C4) samt 24 900 (C18), dvs totalt 168 750 kr.